

Miód, kłamstwa i filmiki na YouTube

Autor tekstu: **Ed Yong**

Tłumaczenie: **Andrzej Szwatoński**

Niedawno napisałem [tekst](#) [o miodowodzie](#) [dużym](#)

(http://blogs.discovermagazine.com/notrocketscience/2011/09/19_2011/09/06/honeyguide-chicks-tab-their-foster-siblings-to-death-with-hooked-bills/), którego młode brutalnie mordują pisklęta innych ptaków. Jednakże miodowody lepiej znane są dzięki temu, że doprowadzają ludzi do pszczelich uli. Otwierając je, ludzie umożliwiają tym ptakom sięgnięcie do plastrów miodu, które w innym wypadku byłyby nieosiągalne.

W swoim tekście wspominałem także, że miodowód jest sprzymierzony z ratelem (in. miodożer — przyp. tłum.), [jednym z tzw.](#) (<http://www.youtube.com/watch?v=4r7wHMg5Yjg>) [kochanych głuptasów](#) (http://www.cracked.com/article_18860_6-animals-that-just-dont-give-f2340k_p2.html), [który stał się internetowym memem](#) (<http://www.youtube.com/watch?v=4r7wHMg5Yjg>). O tym, że miodowody wskazują ratelom drogę do pszczelich uli pierwszy raz usłyszałem w dzieciństwie, ale od tego czasu wielokrotnie słyszałem to z różnych stron. Widziałem nawet film dokumentalny pokazujący ich współdziałanie.

Najwyraźniej nie tylko ja. Kiedy umieściłem na Tweeterze informację o swoim tekście poświęconym miodowodowi, Joe Hanson odpowiedział: „Typowy współnik ratela.” Wikipedia, źródło wszelkiej wiedzy, podaje: „[Miodowód] jest także dobrze znany z tego, że na terenach wschodniej Afryki wskazuje ratelom usytuowanie pszczelich uli.” A dla tych, którzy kręcą nosem na Wikipedię — fakt ten potwierdza [wiarygodny podręcznik poświęcony afrykańskim ptakom](#) (http://www.nhbs.com/the_birds_of_africa_tefno_4_434.html) oraz seria filmów dokumentalnych Davida Attenborougha [„Życie ptaków”](#) (<http://www.amazon.co.uk/Life-Birds-David-Attenborough/dp/0563387920>).

Niestety informacje te są nieprawdziwe.

Wyjaśniła mi to [Claire Spottiswoode](#) (<http://www.zoo.cam.ac.uk/zoostaff/bbe/Spottiswoode/Claire1.htm>), autorka najnowszego artykułu poświęconego miodowodowi. Nawet wiedząc, że ptaki te łączą siły z ludźmi, Spottiswoode powiedziała: „Nie ma przekonującego dowodu na to, że miodowody kiedykolwiek pomogły ratelom”. Zmieszałem się po tej uwadze, a moje wspomnienia z dzieciństwa zaskomlały cicho. Spottiswoode kontynuowała: ["Mogłeś obejrzeć filmik z YouTube"](#) (<http://www.youtube.com/watch?v=D544WoTj5qI>), na którym miodowód pomaga ratelowi, ale tylko pozornie — obawiam się, że była to ustawka z wypchanym miodowodem i oswojonym ratelom!"

Wstyďte się! Przeklinam was, ludzie robiący filmy dokumentalne pod publiczność!

Podania o miodowodach-przewodnikach sięgają 1785 roku, kiedy to człowiek o nazwisku Anders Sparrman usłyszał tę historię od lokalnych mieszkańców. Nigdy nie zaobserwował takiego zachowania na własne oczy. Podobnie jak nikt przed, ani nikt po nim. W 1990 roku trzej ornitologowie — Dean, Siegfried i Macdonald — [napisali artykuł obalający historię o miodowodach/ratelach](#). W artykule napisali: „Przyrodnicy i biologowie byli aktywni w Afryce od ponad 200 lat. Według naszej wiedzy w tym czasie żaden biolog czy przyrodnik, amator czy profesjonalista, nie zaobserwował, jak miodowód duży doprowadza ratela do ula.”

Spottiswoode twierdzi, że od 1990 roku *nadal* nie pojawił się żaden dowód potwierdzający ten mit, i to „pomimo rozległych badań nad ratelami w ich naturalnych siedliskach w Mozambiku”.

Możliwe że miodowody śledzą ratela i w ten sposób trafiają do miodu. Ewentualnie ludzie mogli zaobserwować, jak miodowody zachowują się podobnie do przewodników w *obecności* ratela. Podobnie zachowują się w obecności mangusty i pawiana, ale ani pierwszy ani drugi ssak nie zareagowały. Pewnego razu Dean odtworzył trzem ratelom odgłosy, jakie wydaje miodowód; nie

zareagowały.

Nikt właściwie nie oczekiwał, że zareagują. Dean, Siegfried i Macdonald zwracają uwagę, że ratele są w znacznej mierze zwierzętami nocnymi, mają słaby wzrok i słuch, a poza tym nie wspinają się zbyt dobrze po drzewach. Gdybym był miodowodem poszukującym ratela, który miałby mnie doprowadzić do miodu, musiałbym zadowalać się nędznymi resztkami pozostawionymi przez niego. Ratel [ma to oczywiście gdzieś](http://www.youtube.com/watch?v=4r7wHMg5Yjg) (http://www.youtube.com/watch?v=4r7wHMg5Yjg)...

[Tekst oryginału](http://blogs.discovermagazine.com/notrocketscience/2011/09/19/lies-damned-lies-and-honey-bad-gers/) (http://blogs.discovermagazine.com/notrocketscience/2011/09/19 /lies-damned-lies-and-honey-bad-gers/).

Not Exatly Rocket Science/Discover, 19 września 2011r.

Ed Yong

Mieszka w Londynie i pracuje w Cancer Research UK. Jego blog „Not Exactly Rocket Science” jest próbą zainteresowania nauką szerszej rzeszy czytelników poprzez unikanie żargonu i przystępną prezentację.

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 28-09-2011)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2268) (http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2268)

Contents Copyright © 2000-2011 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2011 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora.

Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl